SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA PAOLA MENGOZZIJA, predstavljeni 6. septembra 2011[1]

1. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Združeno kraljestvo) postavlja prvo vprašanje o razlagi Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (v nadaljevanju: uredba Rim II)[2]. To vprašanje se nanaša na področje uporabe *ratione temporis* te uredbe.

I – Pravni okvir

A – *Uredba Rim II*

2. Uvodne izjave 6, 13, 14 in 16 uredbe Rim II določajo:

„(6) Pravilno delovanje notranjega trga zaradi večje predvidljivosti izida pravde, pravne varnosti ter prostega pretoka sodnih odločb zahteva, da kolizijska pravila držav članic določajo uporabo istega nacionalnega prava ne glede na državo sodišča, kjer je vložena tožba.

[…]

(13) Z enotnimi pravili, uporabljenimi ne glede na pravo, katerega uporabo določajo, se lahko prepreči tveganje izkrivljanja konkurence med pravdnima strankama Skupnosti.

(14) Zahteva po pravni varnosti in potreba po pravičnem ravnanju v posameznih primerih sta bistvena elementa na področju pravosodja. […]

[…]

(16) Enotna pravila izboljšajo predvidljivost sodnih odločb in zagotovijo razumno ravnotežje med interesi osebe, za katero

1 – Jezik izvirnika: francoščina.
2 – UL L 199, str. 40.

se zatrjuje, da nosi odgovornost, in osebe, ki je utrpela škodo. […]“

3. V zvezi s pravom, ki se uporablja, člen 4(1) določa, da je, „[č]e v tej uredbi ni določeno drugače, […] pravo, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, pravo države, v kateri škoda nastane, ne glede na državo, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, in ne glede na državo ali države, v kateri so nastale posredne posledice“.

4. Člen 15, v katerem je opredeljeno področje uporabe tako določenega prava, določa:

„Pravo, ki se na podlagi te uredbe uporablja za nepogodbene obveznosti, ureja zlasti:

a) podlago in obseg odgovornosti, vključno z določitvijo oseb, ki bi lahko bile odgovorne za svoja dejanja;

b) razloge za izključitev odgovornosti, njeno omejitev ali delitev;

c) obstoj, naravo in oceno škode ali zahtevano odškodnino;

[…]“

5. Člen 28(1) določa, da uredba Rim II „ne posega v uporabo mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so ena ali več držav članic v času sprejetja te uredbe in ki določajo kolizijska pravila za nepogodbene obveznosti“.

6. Člen 29 med drugim določa, da „[d]ržave članice Komisijo uradno obvestijo o konvencijah iz člena 28(1) do 11. julija 2008. […] Komisija v šestih mesecih po prejemu v *Uradnem listu Evropske unije* objavi […] seznam konvencij […]“

7. Člen 30 uvaja klavzulo o pregledu, ki določa, da Komisija predloži poročilo o uporabi uredbe Rim II „[n]ajpozneje do 20. avgusta 2011“.

8. Člena 31 in 32 uredbe Rim II določata:

„*Člen 31*

Časovna uporaba

Ta uredba se uporablja za škodne dogodke, ki nastanejo po začetku veljavnosti te uredbe.

Člen 32

Začetek uporabe

Ta uredba se uporablja od 11. januarja 2009, razen člena 29, ki se začne uporabljati od 11. julija 2008."

B – *Nacionalna ureditev*

9. Kolizijska pravila Združenega kraljestva za nepogodbeno odškodninsko odgovornost so se pred uporabo uredbe Rim II nahajala v delu III Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995 (zakon o mednarodnem zasebnem pravu (druge določbe) iz leta 1995). Angleška sodišča so ta zakon iz leta 1995 razlagala tako, da določa pravo, ki se uporablja za vsebino spora. Zadeve, ki jih angleško pravo opredeljuje kot postopkovne, ureja angleško pravo kot *lex fori*.

10. Glede določitve odškodnine je v sodni praksi, zlasti v odločbi House of Lords v zadevi Harding proti Wealands[3], določeno:

a) pravo, ki se uporablja za vsebino spora, določi, katere vrste škode se lahko povrnejo, to pomeni, kategorije škode, ki so načeloma lahko predmet izplačila odškodnine;

b) določitev odškodnine glede na vrsto škode je postopkovno vprašanje, ki ga ureja angleško pravo kot *lex fori*.

II – Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

11. D. A. Homawooja (v nadaljevanju: tožeča stranka) je 29. avgusta 2007 med prečkanjem ceste v Franciji zadelo motorno vozilo. Pri trčenju je bil poškodovan. Ob nesreči je vozilo, registrirano v Franciji, vozila oseba,

3 – (2007) 1 AC 1, (2007) UKHL 32.

zavarovana pri družbi GMF Assurances S.A. (v nadaljevanju: družba GMF).

12. Tožeča stranka, ki ima stalno prebivališče v Združenem kraljestvu, je 8. januarja 2009 pred High Court začela odškodninski postopek zaradi telesne poškodbe in posredne škode proti, med drugimi, družbi GMF v skladu s členoma 9(1)(b) in 11(2) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah[4]. Družba GMF ne izpodbija obveznosti, da mora tožeči stranki izplačati odškodnino. Vendar se stranki ne strinjata, katero pravo je treba uporabiti za oceno škode.

13. Nesreča se je zgodila 29. avgusta 2007, postopek pred High Court pa se je začel 8. januarja 2009. Po mnenju tožeče stranke gre za datuma pred 11. januarjem 2009, na katerega se sklicuje člen 32 uredbe Rim II, zato te uredbe v postopku v glavni stvari ni mogoče uporabiti, škodo, ki je nastala tožeči stranki, pa je treba oceniti po angleškem pravu kot *lex fori*. Po mnenju družbe GMF je uredba Rim II v skladu s členom 254(1) ES[5] začela veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*[6]. Škodni dogodek v postopku v glavni stvari se je zgodil po tem datumu. Zato bi bilo treba v skladu s členoma 4 in 15(c) uredbe Rim II škodo, ki je nastala tožeči stranki, oceniti po francoskem pravu.

14. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division je zaradi razlik v razlagi, kdaj je začela veljati uredba Rim II, prekinilo odločanje in Sodišču predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je člena 31 in 32 uredbe Rim II v povezavi s členom 297 PDEU[7] treba razlagati tako, da se od nacionalnega sodišča zahteva, da uporabi to uredbo, zlasti

4 – UL L 12, str. 1. Ti določbi sta: „Zavarovalnica s sedežem v državi članici je lahko tožena […] v drugi državi članici v primeru tožb, ki jih vložijo zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja, pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče tožnik“ (člen 9(1)(b)); „Členi 8, 9 in 10 se uporabljajo za tožbe, ki jih je oškodovanec vložil neposredno zoper zavarovalnico, če so take neposredne tožbe dopustne“ (člen 11(2)).

5 – Člen 254(1) ES določa: „Uredbe, direktive in odločbe, sprejete v skladu s postopkom iz člena 251 […] se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*. Veljati začnejo z datumom, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po njihovi objavi.“

6 – Uredba Rim II je bila v *Uradnem listu* objavljena 31. julija 2007; dvajseti dan po objavi je bil 20. avgust 2007.

7 – Ker je bila uredba Rim II objavljena pred 1. decembrom 2009, to je pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, se razlaga, za katero prosi predložitveno sodišče, v resnici nanaša na člen 254 ES, ki se s tretjim odstavkom člena 297(1) PDEU v zvezi z roki ne spreminja.

člen 15(c), če se je škodni dogodek zgodil 29. avgusta 2007?

2. Ali na odgovor na prvo vprašanje vpliva dejstvo:

a) da se je postopek za povračilo škode začel 8. januarja 2009;

b) da nacionalno sodišče pred 11. januarjem 2009 ni sprejelo nobene odločitve glede prava, ki se uporablja?“

III – Postopek pred Sodiščem

15. Tožeča stranka, družba GMF, grška vlada in vlada Združenega kraljestva ter Komisija so Sodišču predložile pisna stališča.

16. Tožeča stranka, družba GMF in Komisija so na obravnavi 14. julija 2011 podale ustne navedbe.

IV – Pravna presoja

17. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na področje uporabe *ratione temporis* uredbe Rim II, določeno s členoma 31 in 32. V členu 31 je navedeno samo, da se uredba Rim II uporablja za škodne dogodke, ki so nastali „po začetku veljavnosti te uredbe“. V členu 32 je dodano, da „se uporablja od 11. januarja 2009, razen člena 29, ki se začne uporabljati od 11. julija 2008“.

18. V postopku v glavni stvari si nasprotujeta dve razlagi. Po prvi razlagi, ki jo podpirata družba GMF in grška vlada, člen 31 ne določa datuma začetka veljavnosti, zato je ta datum določen v skladu s členom 254(1) ES, to je dvajseti dan po objavi uredbe Rim II; ta uredba se uporablja za škodne dogodke, ki so nastali po 20. avgustu 2007. Po drugi razlagi, ki jo podpirajo tožeča stranka, vlada Združenega kraljestva in Komisija, začetek veljavnosti, naveden v členu 31, v resnici napotuje na začetek uporabe, ki je določen v naslednjem členu, to je 11. januar 2009, tako da se samo člen 29 se uporablja od 11. julija 2008; uredba Rim II se uporablja za škodne dogodke, ki so nastali po 11. januarju 2009.

19. V uvodnih ugotovitvah bom pojasnil običajne okoliščine razlikovanja med „začetkom veljavnosti“ in „začetkom uporabe“ v uredbah

Unije (A). Vprašal se bom, ali lahko zaradi zakonodajalčevega sklicevanja na začetek veljavnosti in začetek uporabe v tej uredbi nastane razlikovanje, kakršno je nastalo v teh okoliščinah. Da bi odgovoril na to vprašanje, bom najprej preučil pripravljalne dokumente uredbe Rim II (B), nato pa besedila njenih členov 31 in 32 (C), sistematiko (D) ter cilje (E).

A – *Uvodne ugotovitve o razlikovanju med „začetkom veljavnosti“ in „začetkom uporabe“*

20. Nekatere uredbe Unije se začnejo uporabljati pozneje, kot začnejo veljati. Take so na primer uredbe, s katerimi so bile uvedene prve skupne ureditve trga. Cilj razlikovanja med „začetkom veljavnosti“ in „začetkom uporabe“ teh uredb je omogočiti, da se takoj vzpostavijo novi organi, ustanovljeni s temi uredbami – na primer upravljalni odbori –, in da Komisija po posvetovanju z njimi pripravi podrobna pravila za uporabo.[8]

21. Tudi na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, kamor spada uredba Rim II, zakonodajalec Unije razlikuje med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe številnih uredb. Prva taka uredba je bila uredba o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah[9], ki je začela veljati 1. julija 2001, vendar se je uporabljala šele od 1. januarja 2004, razen nekaterih členov, ki so se uporabljali od začetka veljavnosti 1. julija 2001[10]. Na podlagi teh členov so morale države članice Komisiji sporočiti določene podatke, opredeljene v Uredbi. Nato je morala Komisija s pomočjo Odbora sestaviti in posodabljati priročnik s temi podatki[11]. Države članice in Komisija so potrebovale to obdobje med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe za določene naloge, preden se je Uredba začela uporabljati.

22. Zakonodajalec v naslednjih uredbah s tega področja razlikuje med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe, med katerima so različno dolga obdobja, tako da lahko države članice sprejmejo morebitne spremembe

8 – Glej na primer Uredbo Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL L 227, str. 1) in Uredbo Sveta (EGS) št. 3330/91 z dne 7. novembra 1991 o statističnih podatkih v zvezi z blagovno menjavo med državami članicami (UL L 316, str. 1).

9 – Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (UL L 174, str. 1).

10 – Glej člen 24 Uredbe.

11 – Glej člen 19 Uredbe.

nacionalnega prava, preden Komisiji sporočijo zahtevane podatke, opredeljene v zadevnem instrumentu. Nato se ti podatki objavijo, običajno v *Uradnem listu Evropske unije*.[12] V primeru uredbe Rim II bi razlaga člena 31, da je začetek veljavnosti te uredbe 20. avgust 2007, začetek uporabe pa 11. januar 2009 – razen člena 29, ki se uporablja od 11. julija 2008 –, imela druge, neobičajne učinke.

23. Uporaba uredbe Rim II od 11. januarja 2009 za škodne dogodke, ki so nastali po 20. avgustu 2007, bi namreč dopuščala skoraj sedemnajstmesečno obdobje, v katerem bi morala za škodne dogodke veljati pravna ureditev iz te uredbe, ne da bi se Uredba zanje lahko uporabljala. Taka uporaba, v skladu s katero je pravna ureditev iz uredbe Rim II nekako veljavna, ne da bi se lahko uporabljala, nima ekvivalenta na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah.[13] Zlasti uredba, ustreznica uredbi Rim II, ki določa kolizijska pravila za pogodbena razmerja, kljub razliki med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe določa, da se uporablja za pogodbe, sklenjene po datumu začetka uporabe.[14]

24. Glede na neobičajne učinke morebitnega razlikovanja med „začetkom veljavnosti“ iz člena 31 in „začetkom uporabe“ iz člena 32, ki bi povzročilo, da bi se uredba Rim II od 11. januarja 2009 uporabljala za škodne dogodke,

12 – Glej Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL L 338, str. 1) (člen 72); Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL L 143, str. 15) (člen 33); Uredbo (ES) št. 1896/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o uvedbi postopka za evropski plačilni nalog (UL L 399, str. 1) (člen 33); Uredbo (ES) št. 861/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o uvedbi evropskega postopka v sporih majhne vrednosti (UL L 199, str. 1) (člen 29); Uredbo (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah („vročanje pisanj“) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 (UL L 324, str. 79) (člen 26); Uredbo (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6, v nadaljevanju: uredba Rim I) (člen 29); Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L 7, str. 1) (člen 76) in Uredbo (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (UL L 343, str. 10) (člen 21).

13 – Uredba št. 805/2004 določa, da se uporablja „za izdane sodbe, potrjene ali sklenjene sodne poravnave in za listine, ki so uradno sestavljene ali overjene kot javne listine po začetku veljavnosti“ (člen 26); kot v pisnih stališčih opozarja Komisija, pa zakonodajalec le opredeli sodbe, poravnave in listine, ki se lahko potrdijo kot evropski nalogi za izvršbo, in ne vpliva na področje uporabe *ratione temporis* te uredbe, ki določa postopkovna pravila.

14 – Uredba Rim I, člen 28.

ki so nastali po 20. avgustu 2007, je treba preučiti pripravljalne dokumente in preveriti, ali je z njimi mogoče pojasniti, ali je zakonodajalec nameraval doseči tak učinek.

B – *Pripravljalni dokumenti uredbe Rim II*

25. Komisija je predlog uredbe o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, predstavila 22. julija 2003.[15] Vseboval je samo en člen o časovni uporabi z naslovom „Začetek veljavnosti in obdobje uporabe“, ki je določal: „Ta uredba začne veljati 1. januarja 2005. Ta uredba se uporablja za nepogodbena obligacijska razmerja, izhajajoča iz dejstev, ki so se zgodila po začetku njene veljavnosti“[16].

26. Nato je švedska delegacija med pogajanji v Svetu opozorila, da mora za uporabo te uredbe spremeniti svoje pravo in da za take spremembe potrebuje najmanj dve leti. Zato je predlagala, naj se „začne veljati 1. januarja 2005“ nadomesti z „začne veljati najmanj dve leti po sprejetju“[17]. Ta predlog je podprla nemška delegacija.[18] Tudi nizozemska delegacija je predlagala, naj se pred začetkom veljavnosti te uredbe omogoči dovolj časa za nujne prilagoditve nacionalnih določb.[19] Pripombe teh delegacij kažejo, da so želele odložiti začetek veljavnosti uredbe Rim II.

27. Vzporedno s tem je bil 22. decembra 2005 podan predlog[20], naj se napišeta ločena člena, prvi z naslovom „Obdobje uporabe“ in drugi z naslovom „Začetek veljavnosti“, s čimer bi se obstoječa formulacija z nekaj spremembami razdelila na dva člena. Ta člena sta se glasila:

„*Člen 27*

Obdobje uporabe. Ta uredba se uporablja za škodo, ki nastane po začetku veljavnosti te uredbe.

Člen 27a

Začetek veljavnosti. Ta uredba začne veljati […]“

15 – COM(2003) 427 konč.

16 – Člen 27.

17 – Dokument 9009/04 ADD8 z dne 18. maja 2004, JUSTCIV 71 CODEC 645, str. 34.

18 – Dokument 9009/04 ADD 11 z dne 24. maja 2004 (07.06) (OR.de), JUSTCIV 71 CODEC 645, str. 19.

19 – Dokument 9009/04 ADD 16 z dne 28. maja 2004, JUSTCIV 71 CODEC 645, str. 6.

20 – Dokument 16027/05 z dne 22. decembra 2005, JUSTCIV 245 CODEC 1218, str. 22.

28. Komisija tega predloga v spremenjenem predlogu uredbe, predstavljenem 21. februarja 2006, ni upoštevala.[21] Črtal se je datum „1. januarja 2005“, formulacija pa je ostala nespremenjena. Tako se je člen o časovni uporabi Uredbe glasil: „Ta uredba začne veljati […]. Ta uredba se uporablja za nepogodbena obligacijska razmerja, izhajajoča iz dejstev, ki so se zgodila po začetku njene veljavnosti“[22].

29. Predlog, naj se časovna uporaba uredbe Rim II opredeli v dveh nekoliko drugače zapisanih členih, je bil znova podan 16. marca 2006.[23] Prvi člen je določal, da se „[t]a uredba […] uporablja za škodne dogodke […], ki nastanejo po začetku veljavnosti te uredbe“[24]. Predlog drugega člena se je glasil: uredba Rim II „začne veljati [9 mesecev po sprejetju]“ in „se začne uporabljati [15 mesecev po sprejetju], razen [sedanjega člena 29], ki se začne uporabljati 9 mesecev po sprejetju te uredbe“[25]. Uredba Rim II bi tako morala začeti veljati 9 mesecev po sprejetju, na dan začetka uporabe sedanjega člena 29.

30. Ni verjetno, da se je zakonodajalec takrat popolnoma zavedal, da zaradi spremenjene formulacije razumevanje teh dveh členov dejansko vodi do tega, da se uredba Rim II uporablja za škodne dogodke, ki nastanejo po začetku uporabe člena 29, ki se je ujemal z začetkom veljavnosti te uredbe. Dokaz za to je, da take razlage področja uporabe *ratione temporis* uredbe Rim II, v skladu s katero bi se ta uredba glede na končno besedilo od 11. januarja 2009 uporabljala za škodne dogodke, ki nastanejo po 11. juliju 2008, ne zagovarja nobena stranka v postopku v glavni stvari. Zakonodajalec je z uporabo izraza „začetek veljavnosti“ v prvem členu v resnici samo ponovil formulacijo iz prejšnjih različic, ne da bi se zavedal vsebinske spremembe, ki iz tega izhaja.

31. Delovni dokument z dne 3. maja 2006 razkriva, da je po seji 27. in 28. marca 2006 več delegacij menilo, da razlikovanje med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe povzroča zmedo.[26] V poznejši različici z dne 10. aprila 2006[27] je nedvomno zaradi poenostavitve izpuščen prvi stavek tega drugega člena. Ta člen, še vedno z naslovom „Začetek veljavnosti“, je samo določal, da se „[u]redba

21 – COM(2006) 83 konč.

22 – Člen 27.

23 – Dokument 7432/06 z dne 16. marca 2006, JUSTCIV 62 CODEC 247, str. 20.

24 – Člen 27.

25 – Člen 27a.

26 – Dokument 7709/06 z dne 3. maja 2006, JUSTCIV 79 CODEC 277, str. 6.

27 – Dokument 7929/06 z dne 10. aprila 2006, JUSTCIV 85 CODEC 296, str. 21.

začne uporabljati [18 mesecev po sprejetju], razen [sedanjega člena 29], ki se začne uporabljati [12 mesecev po sprejetju te uredbe]“[28]. Naslednja različica tega drugega člena z dne 21. aprila 2006[29] je dokončna, naslov člena pa je spremenjen v „Začetek uporabe“.

32. Zato se zdi, da je treba te zaporedne spremembe šteti bolj za oblikovne kot za vsebinske spremembe uredbe Rim II. Zdi se, da je bil namen zakonodajalca v celotnem postopku sprejemanja te uredbe povezati pojem začetek veljavnosti iz člena 31 z začetkom uporabe iz člena 32 uredbe Rim II, ne da bi ga skrbela težava, ki nastane zaradi dveh datumov začetka uporabe.

33. Tak namen potrjuje to, da o tej točki med pogajanji do sprejetja uredbe Rim II 11. julija 2007 skoraj ni bilo razprave. Iz objavljenih dokumentov je razvidno, da se je samo seja 27. in 28. marca 2006 nanašala na zmedo zaradi razlikovanja med začetkom uporabe in začetkom veljavnosti.[30] Predsedstvo je ob tej priložnosti potrdilo, da je razlikovanje posledica obveznosti, ki so jih morale države članice izpolniti pred začetkom uporabe uredbe Rim II, in se sklicevalo na uradno obveščanje o konvencijah iz sedanjega člena 29. Tako je predsedstvo le upravičilo zgodnejši začetek uporabe enega od členov uredbe Rim II. Nikakor ga nista skrbela še zgodnejši datum začetka veljavnosti uredbe Rim II ali njena uporaba za škodne dogodke, ki so nastali pred začetkom uporabe 11. januarja 2009.

34. Zato iz pripravljalnih dokumentov za sprejetje členov 31 in 32 uredbe Rim II izhaja, da zakonodajalec ni izrazil jasnega namena, da se ta uredba uporablja za škodne dogodke, ki so nastali pred začetkom uporabe 11. januarja 2009. Zato bo za tako razlago zadevnih členov treba natančno preveriti, ali jo podpirata razlaga besedila, ki je nastalo na podlagi teh pripravljalnih dokumentov, in pregled sistematike in ciljev uredbe Rim II.

C – *Besedilo členov 31 in 32*

35. Člen 32 uredbe Rim II določa, da se „ta uredba […] uporablja od 11. januarja 2009, razen člena 29, ki se začne uporabljati od

28 – Člen 27a.

29 – Dokument 8417/06 z dne 21. aprila 2006, JUSTCIV 104 CODEC 350, str. 21.

30 – Dokument 7709/06 z dne 3. maja 2006.

11. julija 2008“. Člen 31 določa, da se uredba Rim II uporablja za škodne dogodke, ki nastanejo „po začetku veljavnosti te uredbe“.

36. Družba GMF meni, da zakonodajalec Unije dobro pozna pojma začetek veljavnosti in začetek uporabe ter razliko med njima. Pojasnjena naj bi bila v Skupnih praktičnih navodilih Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije za osebe, vključene v pripravo pravnih aktov v institucijah Skupnosti[31]. Tako trditev moram takoj dopolniti. Seveda je v členu 20.10 in naslednjih teh navodil predvidena možnost „odložene uporabe uredb“ in je izrecno določeno, da se „[v]časih […] datum začetka veljavnosti uredbe razlikuje od začetka uporabe ureditev, ki jih ta uvaja, ki pa je odložen“. Vendar pa razlika med tema pojmoma ni pojasnjena. Člen 20.10 vsebuje samo sklic na uredbe o uvedbi skupnih ureditev trga, da je pojasnjen cilj razlikovanja med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe v teh uredbah. Tak cilj, ki se pojavlja v posebnih okoliščinah uredb, ki se nanašajo na določene sektorje, pa ni cilj, ki mu sledi uredba Rim II, s tem ko je kot začetek veljavnosti, naveden v členu 31, določen 20. avgust 2007, uredba pa se uporablja od 11. januarja 2009. Zato je iz Skupnih praktičnih navodil Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije mogoče sklepati le, da gre za ponazoritev razlikovanja, ki ima poseben namen, med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe nekega instrumenta. Ta posebna ponazoritev ne omogoča splošne trditve, da zakonodajalec Unije dobro pozna razliko med pojmoma začetek veljavnosti in začetek uporabe.

37. Poleg tega in kar je še pomembneje, je treba ta člena brati povezano, čeprav člen 31 izrecno govori o „začetku veljavnosti“, člen 32 pa o „začetku uporabe“, saj sta njuna naslova „Časovna *uporaba*“ oziroma „Začetek uporabe“. To branje kaže, da se pojma začetek veljavnosti in začetek uporabe v uredbi Rim II zamenjujeta in uporabljata nenatančno. Zato ni mogoče sprejeti trditve družbe GMF in grške vlade, da je treba člen 31 dopolniti z določbo iz zadnjega stavka člena 254(1) ES, v skladu s katero „[uredbe] začnejo [veljati] z datumom, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po njihovi objavi“.

31 – Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, Luxemburg, 2003.

38. Nejasno razlikovanje med tema pojmoma in njuno zamenjevanje v uredbi Rim II potrjuje dejstvo, da v večini drugih instrumentov, sprejetih na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, členi z naslovom „Začetek veljavnosti“ vsebujejo izraz „se uporablja“.[32]

39. Poleg tega to nejasno razlikovanje med pojmoma potrjujejo tudi razlike v prevodih uredbe Rim II. V španski, nizozemski in romunski različici je naslov člena 32 „Začetek veljavnosti“[33], in ne „Začetek uporabe“. V teh treh različicah ni dvoma, da je moral biti začetek veljavnosti te uredbe 11. januar 2009, razen člena 29, ki je začel veljati 11. julija 2008. Sodišče je jasno potrdilo, da bi bilo „neupoštevanje dveh jezikovnih različic v protislovju z ustaljeno sodno prakso Sodišča, v skladu s katero zaradi potrebe po enotni razlagi prava Skupnosti ni dovoljeno, da bi se ob dvomu določeno besedilo obravnavalo ločeno, ampak se zahteva, da se razlaga in uporablja ob upoštevanju različic v vseh drugih uradnih jezikih (glej zlasti sodbo z dne 12. julija 1979 v zadevi Koschniske, 9/79, Recueil, str. 2717, točka 6). […] [V]se jezikovne različice [imajo] enako vrednost.“[34] Kar velja za dve jezikovni različici, velja tudi za tri.

D – *Sistematika uredbe Rim II*

40. Pri prehodu na analizo sistematike uredbe Rim II je treba izhajati iz dejstva, da določbe te uredbe pred členoma 31 in 32 ne vsebujejo nobenega elementa, ki bi se nanašal na uporabo te uredbe za škodne dogodke, ki so nastali pred 11. januarjem 2009. Z analizo teh določb lahko samo razumemo, zakaj je zakonodajalec odložil uporabo te uredbe do 11. januarja 2009, razen člena 29, ki se uporablja od

32 – Uredbe št. 1206/2001 (člen 24); št. 2201/2003 (člen 72); št. 805/2004 (člen 33); št. 1896/2006, (člen 33); 861/2007 (člen 29); št. 1393/2007 (člen 26) in št. 4/2009 (člen 76); v teh instrumentih ni zmede, ker zakonodajalec natančno navaja datum začetka veljavnosti in začetka uporabe, tako da navaja točen dan ali se izrecno sklicuje na objavo v *Uradnem listu Evropske unije*.

33 – Člen 32 ima naslov: v španski različici „Entrada en vigor“, v nizozemski „Inwerkingtreding“ in v romunski „Data intrării în vigoare“.

34 – Sodba z dne 2. aprila 1998 v zadevi EMU Tabac in drugi (C-296/95, Recueil, str. I-1605, točka 36).

11. julija 2008, čeprav je bila Uredba sprejeta 11. julija 2007.

41. Kot je že družba GMF pravilno pojasnila v pisnih stališčih in na obravnavi, je razlog za to, da je zakonodajalec določil dva datuma uporabe, v členih 28 in 29 uredbe Rim II. Pred začetkom uporabe te uredbe je namreč treba omogočiti poznavanje mednarodnih konvencij, ki določajo kolizijska pravila za nepogodbene obveznosti in so zavezujoče za eno ali več držav članic. To je posledica, ki izhaja iz člena 28, v skladu s katerim ta uredba ne posega v uporabo mednarodnih konvencij.

42. Člen 29 določa, da države članice Komisijo uradno obvestijo o teh konvencijah do 11. julija 2008. Komisija v *Uradnem listu Evropske unije* objavi seznam konvencij v šestih mesecih po prejemu. Praviloma so bile do 11. januarja 2009 vse konvencije zbrane in objavljene, zato se uredba Rim II uporablja od tega datuma.

43. Po mnenju družbe GMF je uredba Rim II morala veljati že, ko se je začel uporabljati člen 29, to je 11. julija 2008. Na podlagi tega sklepa, da se uredba Rim II uporablja za škodne dogodke, ki so nastali pred 11. januarjem 2009. Ta trditev ne more uspeti, ker je iz člena 32 jasno razvidno, da mora biti uporaba člena 29 ločena od uporabe drugih določb uredbe Rim II. Če bi se uredba Rim II hkrati z začetkom veljavnosti 11. julija 2008 začela uporabljati za škodne dogodke, ki nastanejo po tem datumu, bi določbe uredbe Rim II za te dogodke veljale od 11. julija 2008, čeprav je bila njihova uporaba odložena. To bi pomenilo, da bi se take določbe uporabljale pred začetkom uporabe, ki ga je zakonodajalec izrecno določil, to je pred 11. januarjem 2009.

44. Kot je poleg tega opozorila Komisija in kot primer navedla uredbo Bruselj IIa, kadar zakonodajalec Unije na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah določi začetek uporabe nekaterih členov uredbe tako, da sovpada z začetkom veljavnosti te uredbe[35], učinki teh členov izhajajo iz zgodnejšega začetka uporabe, in ne iz samega začetka veljavnosti uredbe. Posledično se zabriše razlika med pojmoma začetek veljavnosti in začetek uporabe.

35 – Glej uredbe št. 1206/2001, št. 2201/2003 in št. 805/2004.

45. Analiza določb pred členoma 31 in 32 kaže, da je zakonodajalec Unije nameraval odložiti uporabo uredbe Rim II, da bi prej zagotovil objavo mednarodnih konvencij, ki določajo kolizijska pravila za nepogodbene obveznosti in so zavezujoče za eno ali več držav članic. Nasprotno pa ni podatkov o morebitni uporabi Uredbe za škodne dogodke, ki so nastali pred 11. januarjem 2009, ali morebitnem razlikovanju med začetkom veljavnosti, navedenim v členu 31, in začetkom uporabe iz člena 32.

46. Ugotovitve iz prejšnje točke ne more ovreči klavzula o pregledu iz člena 30 uredbe Rim II, ki določa, da je treba poročilo o uporabi te uredbe predložiti „najpozneje do 20. avgusta 2011“. Določitev tega roka ne pomeni, da je uredba Rim II začela veljati štiri leta pred tem, to je 20. avgusta 2007. Datum začetka veljavnosti v tem členu namreč ni naveden. Poleg tega v zadnjem predlogu zadevne uredbe, ki ga je spravni odbor odobril 22. junija 2007, ni datuma, ampak je prazen prostor, ki ga je treba zapolniti.[36] Enako velja za zadnji dokument, ki sta ga Evropski parlament in Svet pripravila 11. julija 2007, ko je bila Uredba sprejeta.[37] Tako je bil datum „20. avgusta 2011“ dodan pozneje, kar ni povezano z nobenim podatkom, ki bi ta datum povezoval z navedbo začetek veljavnosti iz člena 31.

E – *Cilji uredbe Rim II*

47. Glede na uvodne izjave 6, 13, 14 in 16 uredbe Rim II so njeni cilji zlasti večja predvidljivost izida pravde, pravna varnost in preprečevanje tveganja izkrivljanja konkurence zaradi uporabe neenotnih pravil.

48. Če bi se uredba Rim II od 11. januarja 2009 uporabljala za škodne dogodke, ki so nastali po 20. avgustu 2007, bi bilo negotovo, kdaj se začne uporabljati ta uredba. Ta negotovost jasno izhaja iz stališč, ki jih stranke navajajo v zvezi s to možnostjo. Tožeča stranka meni, da je treba uporabo uredbe Rim II določiti glede na sodne postopke, ki so bili sproženi od vključno 11. januarja 2009. Grška

36 – Dokument PE-CONS 3619/07 z dne 22. junija 2007, JUSTCIV 140 CODEC 528, str. 31.

37 – Dokument PE-CONS 3619/3/07 REV 3 z dne 11. julija 2007, JUSTCIV 140 CODEC 528, str. 31.

vlada se sklicuje na načelo *jura novit curia* in meni, da mora sodišče, ki odloča o sporu, uporabiti pravo, ki velja ob odločanju: zato se lahko uredba Rim II od 11. januarja 2009 uporabi kadar koli med postopkom, od vložitve tožbe do razglasitve dokončne odločbe. Komisija to negotovost potrjuje, ko poudarja, da je po njenem mnenju mogoče uporabiti tri merila, če se uporaba uredbe Rim II nanaša na predhodne dogodke: začetek postopka, sodno opredelitev zakonodaje, ki se uporablja, in razglasitev sodbe.

49. Iz navedenega jasno izhaja, da če bi se uredba Rim II uporabljala za škodne dogodke, ki so nastali po 20. avgustu 2007, v vseh državah članicah ne bi bilo mogoče natančno določiti, da se ta uredba začne uporabljati 11. januarja 2009, in da bi to nujno vodilo v različne rešitve znotraj Evropske unije.

50. Zaradi enotne uporabe uredbe Rim II v vseh državah članicah, skladne z zahtevami iz uvodnih izjav 6, 13, 14 in 16 te uredbe, je torej treba uredbo Rim II uporabljati za škodne dogodke, ki nastanejo po začetku njene uporabe.

51. Na primer, če Sodišče ne bi sledilo temu pristopu in bi raje izbralo eno od meril, ki jih navajajo stranke – to so začetek postopka, sodna opredelitev zakonodaje, ki se uporablja, in sprejetje dokončne odločitve, ki bi jih bilo treba pojasniti, da bi se natančneje določila uporaba uredbe Rim II v postopkih, ki tečejo –, da bi se lahko natančneje določila uporaba uredbe Rim II za predhodne dogodke, bom predstavil nekaj ugotovitev, ki poudarjajo, da nobeno od teh meril ne omogoča zadovoljivega rezultata, ki bi bil skladen s cilji Uredbe.

52. Prvič, za škodne dogodke, ki so nastali med 20. avgustom 2007 in 10. januarjem 2009, bi se pred 11. januarjem 2009 ali po njem uporabilo različno pravo, odvisno od tega, ali bi bilo izbrano merilo začetek postopka, sodna opredelitev zakonodaje, ki se uporablja, ali sprejetje dokončne odločitve. Tako bi se za škodne dogodke, ki so nastali v istem obdobju, uporabljala različna kolizijska pravila. Tako stanje bi bilo posebno problematično, če bi se v isti nesreči poškodovalo več oseb, ki bi zahtevale odškodnino. Za njihove tožbe bi se namreč lahko uporabljalo

različno pravo, glede na to, kdaj – pred 11. januarjem 2009 ali po njem – bi se začel postopek, bi sodišče opredelilo zakonodajo, ki se uporablja, ali bi bila sprejeta dokončna odločitev. Poleg tega predložitveno sodišče med drugim opozarja, da sta začetek postopka in določitev datuma obravnave lahko predmet taktičnih manipulacij strank. Tako bi bila v zvezi z obdobjem od 20. avgusta 2007 do 10. januarja 2009 izbira enega od teh meril v nasprotju s cilji Uredbe.

53. Drugič, če Sodišče po tem prehodnem obdobju izbere eno od teh meril in če uporaba uredbe Rim II postane odvisna od sodnega postopka, kot je v pisnih stališčih navedla vlada Združenega kraljestva, nič ne preprečuje, da se prejšnje pravo ne bi še naprej uporabljalo za primere, ko stranke rešijo spor brez sodnega postopka, ker zadeva ni predložena sodišču. Kot navajata predložitveno sodišče in vlada Združenega kraljestva, stranke pred sprožitvijo postopka pred sodiščem pogosto poskušajo doseči dogovor, glede na to, da pravila o civilnih postopkih, ki se uporabljajo v Angliji in Walesu, spodbujajo tako ravnanje, s čimer se nižajo stroški reševanja sporov in se na splošno spodbuja dobro delovanje sodnega sistema.[38] Zato bi se s prejšnjim mednarodnim zasebnim pravom lahko urejal položaj strank do morebitnega posega sodišča. To, da bi se stranke, ki bi uporabile mediacijo, lahko bale, da se bo zaradi morebitne poznejše sprožitve postopka pred sodiščem uporabilo drugo pravo, bi bilo v nasprotju s cilji uredbe Rim II.

54. Zato je ob upoštevanju besedila členov 31 in 32, sistematike ter ciljev uredbe Rim II jasno, da je to uredbo treba razlagati tako, da se uporablja za škodne dogodke, ki so nastali 11. januarja 2009 ali pozneje. Zato ni treba odgovoriti na drugo vprašanje predložitvenega sodišča o tem, ali datum začetka postopka oziroma določitev prava, ki se uporablja, vplivata na uporabo uredbe Rim II.

38 – Predložitveno sodišče napotuje na postopek pred vložitvijo zahtevka v zvezi s telesnimi poškodbami (Pre-action Protocol for Personal Injury Claims), ki je objavljen v oddelku „Pre-Action Protocols“ v *Civil Procedure Rules*.

V – Predlog

55. Ob upoštevanju navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanji, ki ju je postavilo High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, odgovori:

1. Člena 31 in 32 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) v povezavi s členom 254 ES, je treba razlagati tako, da nacionalno sodišče ne sme uporabiti te uredbe, zlasti člena 15(c), če se je škodni dogodek zgodil 29. avgusta 2007. Uredba 864/2007 se uporablja samo za škodne dogodke, ki so se zgodili 11. januarja 2009 ali pozneje.

2. Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.